

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2017-09-08

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Olle Stenman samt justitierådet Svante O. Johansson.

Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de grova brotten

Enligt en lagrådsremiss den 31 augusti 2017 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i vapenlagen (1996:67),
2. lag om ändring i lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Jonas Brunberg.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagrådsremissen föreslås att straffskalorna för grovt vapenbrott och grovt brott mot tillståndsplikten för explosiva varor ändras från fängelse i lägst ett år och högst fyra år till fängelse i lägst två år och högst fem år. Vidare föreslås att minimistraffen för de synnerligen grova brotten höjs från fängelse i tre år till fängelse i fyra år. Slutligen föreslås att straffmaximum för vapenbrott och brott mot tillståndsplikten för explosiva varor av normalgraden ändras från fängelse i två år till fängelse i tre år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2018.

I 7 kap. 2 § regeringsformen föreskrivs vissa krav på beredningen av regeringsärenden. Behövliga upplysningar och yttranden ska inhämtas från berörda myndigheter. Upplysningar och yttranden ska också inhämtas från kommuner i den omfattning som behövs. Även sammanslutningar och enskilda ska ges möjlighet att yttra sig i den omfattning som behövs.

Beredningskravets faktiska innehåll bestäms av det aktuella regeringsärendets natur. I fråga om lagstiftningsärenden är det normalt att ett förslag till lag med tillhörande motiv skickas på remiss till berörda myndigheter och organisationer. Remisstiden måste bestämmas så att remissinstanserna får tillräcklig tid för att sätta sig in i förslaget, bilda sig en uppfattning om det och avfatta ett remissvar.

I detta avseende noterar Lagrådet följande beträffande beredningen av de lagförslag som nu underställs Lagrådets granskning.

Remissen bygger på departementspromemorian (Ds 2017:24) Skjutvapen och explosiva varor – Skärpta straff för de grova brotten. Promemorian remitterades *) ~~den 2 juni 2017~~ med en sista svarstid den

*) den 9 juni 2017

7 juli 2017. Remisstiden inföll under en tid då arbetsbelastningen är särskilt hög hos myndigheter och organisationer med hänsyn till instundande eller påbörjade sommaresemestrar.

Förslagen i promemorian var, trots promemorians relativt blygsamma omfång, långt ifrån okomplicerade. Remissinstanserna fick mindre än en månad på sig att yttra sig. Ett par remissinstanser anmärkte också på remisstiden. Svea hovrätt ifrågasatte att beredningskravet var uppfyllt.

Någon remissinstans har dessutom framhållit att innebörden och konsekvenserna av förslaget inte var tillräckligt redovisade i promemorian. Lagrådet instämmer i denna kritik. Exempelvis har det anförts att det inte har redovisats varför vissa gärningar skulle ha ett straffvärde som föranleder de straffskalor som nu föreslås. Inte heller framgår det klart av promemorian hur vissa konkurrenssituationer ska lösas, särskilt gäller det förhållandet till smuglingsbrotten. Här hänvisas i stället i promemorian till grundläggande principer för hur konkurrensfrågor ska lösas och till att regeringen avser att återkomma till denna fråga i annat sammanhang.

Avsaknaden av analyser av nu nämnda slag måste ha försvårat för remissinstanserna att bedöma förslagets konsekvenser, vilket har varit särskilt problematiskt med tanke på den korta remisstiden.

I remissen anges inte varför det finns ett behov av att så snabbt kunna genomföra de föreslagna straffskärpningarna. För att godta en avvikelse från det gängse beredningskravet genom en så kort remisstid som det nu är fråga om måste krävas alldeles särskilda skäl. Några sådana har inte anförts i ärendet.

Av det anförda följer att beredningen av promemorian inte är godtagbar och det kan inte anses att regeringsformens beredningskrav är uppfyllt. På grund härav kan lagrådsremissen inte ligga till grund för lagstiftning. Lagrådet avstyrker förslaget.